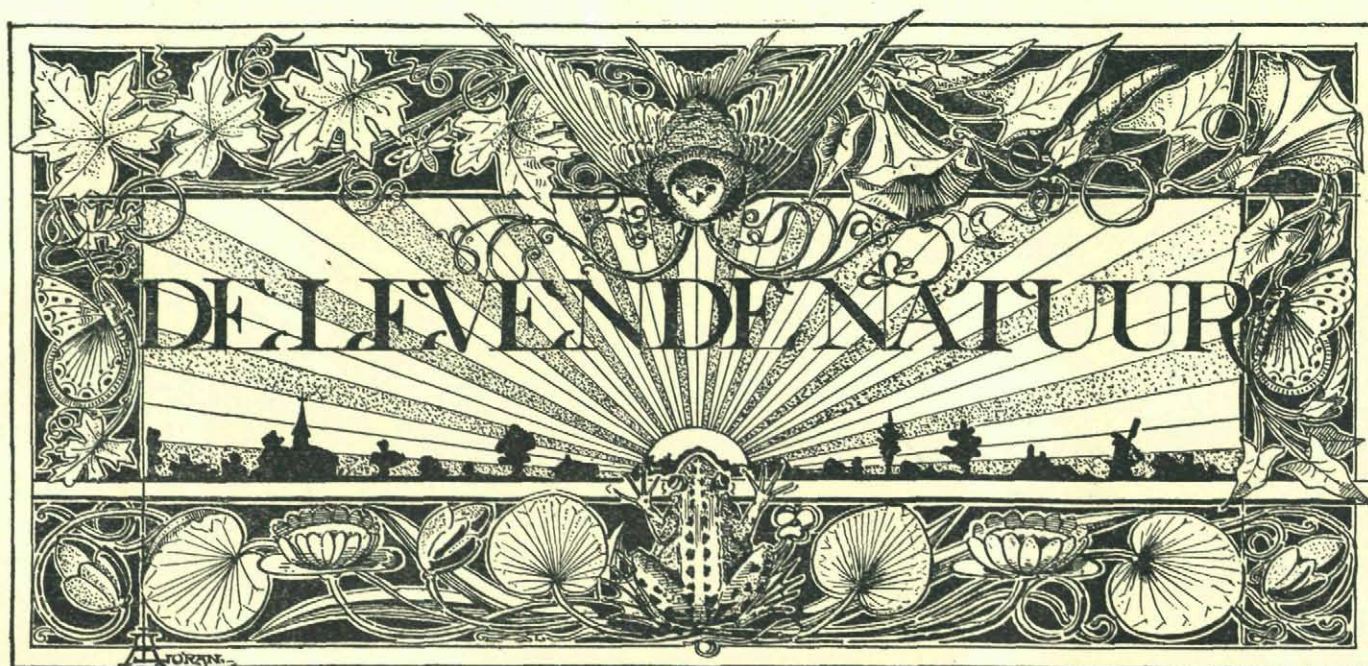

REDACTIE: E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63,

EN

JAC. P. THIJSSSE, VONDELKADE 75.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

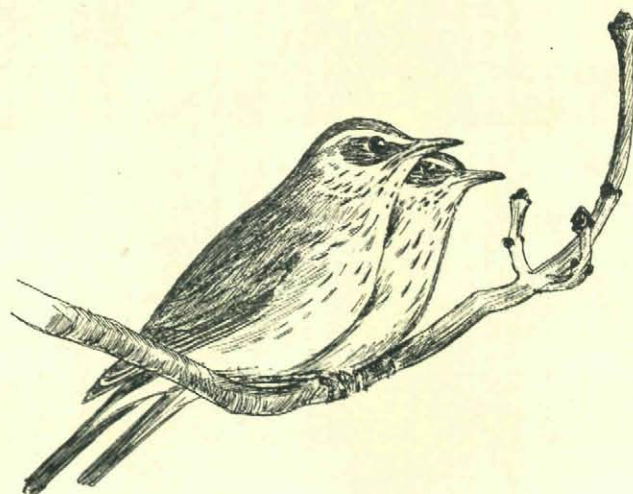
KOPERWIEKEN.

Er is misschien geen tijd in 't jaar, dat het land zoo vol met vogels is, als in de eerste weken van April. De groote massa van de zomervogels, en wel juist de soorten, die hier het talrijkst voorkomen, zijn dan al teruggekomen, terwijl de wintergasten dan nog eenige weken toeven. Als de dieren wilden of konden, dan was dit wel een geschikte tijd om elkander het een en ander mede te deelen over nog onbezochte deelen van de wereld of nieuw te kiezen broedterreinen. Ik geloof ook wel, dat in de lente jonge vogels, die hier uitgebroed zijn en naar Spanje getrokken waren, meegaan met soortgenooten uit noordelijker streken, die hier den winter hadden doorgebracht. Zoo iets kan o. a. gebeuren met merels, roodborstjes, leeuwewiken en verschillende strandvogels. Wij weten daar nog heel weinig van. Toch is het wel na te gaan, of jonge vogels zich vestigen in de streek, waar ze zijn uitgebroed, indien ze namelijk het geluk hebben, den trektijd te overleven. We moeten onze vogelgezinnen maar eens goed nagaan en zien wat er in den loop der jaren terecht komt van de een of andere familie, die zich dit jaar voor het eerst vestigt in onzen tuin of in ons park. Voor sommige vogelsoorten is het bekend, dat zij zich hoe langer hoe meer naar het noorden en het oosten uitbreiden.

Het tegenovergestelde komt minder voor. Jaar in,

jaar uit loeren wij er op, of van de duizenden en nog eens duizenden wintergasten niet eens een enkel paartje hier zou blijven broeden, maar uitgezonderd een enkel bonte kraaienpaar is daaromtrent nog niets waargenomen.

Dat is heel merkwaardig, vooral waar het naver-

wante soorten betreft. Hoeveel toch lijken koperwieken en zanglijsters op elkander! En toch, als de zanglijsters al zitten te broeden, zwerven de koperwieken hier nog rond, alsof het nog winterde. Voor hen begint het echte voorjaar pas midden April en midden October is hun seizoen weer ver-

streken. Wij hebben ze dus een half jaar hier, en mij zijn ze hartelijk welkom.

Herinnert gij u die heerlijke heldere najaarsdagen van midden October, als het loof prijkt in de schitterendste herfstkleuren en een ijle goudnevel de atmosfeer vervult, al is ook de morgenhemel smetteloos blauw? Indien ge dan gewoon zijt te wandelen vóór zonsopgang in een boomrijke weilandenstreek, in Vondelpark of Haagsche bosch, dan kan 't u gebeuren, dat ge vroeg in den morgen de koperwieken ziet neervallen uit de lucht. Eerst was er niets te zien en een oogenblik later zijn de boomen vol met honderden groote slanke vogels, die daar zoo rustig zitten alsof er niets gebeurd was en alsof ze niet pas een reis van honderden kilometers ver achter den rug hadden. Zwijgend zitten ze daar, den nek een weinig gestrekt en bijna alle met 't gezicht naar den zon, die opkomt in de richting van hun geboortegrond. Dan splitst zich de troep in kleinere benden van twintig of dertig, die in de weilanden hun voedsel gaan zoeken of nalazing houden in de lijsterbessen, voor zoover die niet reeds door merels, zanglijsters, spreeuwen en menschen geplunderd zijn.

Hoe dikwijls heb ik op Texel op den Hoogen Berg gestaan om in den morgen dat heen en weer zwerfen van fourageerende lijsters te bespieden. Er waren soms een dozijn troepen te gelijk te zien. Een lijstertroep is gemakkelijk van een vlucht spreeuwen te onderscheiden, doordat de laatste zich altijd met groote juistheid tegelijk en in dezelfde richting, ja zelfs in hetzelfde vlak bewegen. De

lijsters daarentegen blijven wel bij elkaar, maar hebben volstrekt geen eenheid van beweging. Let maar eens op.

Een troep koperwieken is bezig in een weiland. Uit de verte kunt ge al zien, dat het koperwieken zijn, niet alleen aan hun grijzen rug en wit met zwart gestippelde buikzijde, maar ook aan de omstandigheid dat ze huppelen en dat de troep over een groote oppervlakte verspreid is. Waar twintig koperwieken „grazen“, kunnen wel honderd spreeuwen een plaats vinden.

Nu komt ge wat al te dichtbij en een der koperwieken meent, dat er gevaar is. Hij steekt zijn kop op, zegt: „srieë“ en vliegt dan weg over een stuk of drie van zijn makkers heen. Deze zien omhoog, vinden, dat het ook „srieë“ is en ijlen hem na. En dan ontstaat er onder de overigen wat ongerustheid. Sommige kijken op, andere blijven dooreten, af en toe vliegen er een stuk of zes op en dat kan zoo wel meer dan een minuut voortduren. De eerste vluchteling zit al lang ergens in een boom, als de laatste troep pas onderweg gaat en dan mankeert er nog veel aan, dat ze alle dezelfde richting nemen. Het

Harde tijden

gebeurt heel dikwijls, dat een groot gedeelte in boomen aan de tegenovergestelde zijde van het veld terecht komt. Dan ontstaat er een groote ongerustheid, totdat troep No. 2 zijn vergissing bemerkt en weer heel ordeloos zijn weg naar het gros van 't leger zoekt. En als ge dan opstapt, om verder te wandelen, dan gebeurt het nog dikwijls, dat er vlak voor uw voeten een paar opvliegen, die zoowaar

van de heele beweging nog niets bespeurd hadden.

Als ze dan eenmaal in de boomen zitten, dan doen ze verschrikkelijk waakzaam. Met uitgerekten

nek kijken ze naar alle kant en je zoudt denken, dat er geen slimmer en intelligenter vogels in de wereld waren dan koperwieken. Ze hebben dan ook in sommige boeken een mooi getuigscrift gekregen voor schuwheid en slimheid en schildwachten uitzetten, maar ik zal maar zeggen, dat daar een gezaghebbende handtekening aan ontbreekt.

Inderdaad zijn de koperwieken in 't geheel niet schuw. Ze kennen ons menschen zoo weinig! Het is zoo goed als zeker, dat onze koperwieken afkomstig zijn uit Rusland en Siberië. De Skandinaviërs steken de Noordzee over, direct naar Schotland en Ierland. Wij krijgen hier, wat oostelijk van de Elbe broedt en daarvan is de groote massa weer afkomstig uit het verre Oosten, want in Duitschland is de koperwiek nog niet eens een algemeen voorkomende broedvogel.

Die Petsjora en Jenissei-vogels nu hebben daar niet veel gelegenheid om menschenkennis op te doen, omdat daar zoo weinig lui wonen.

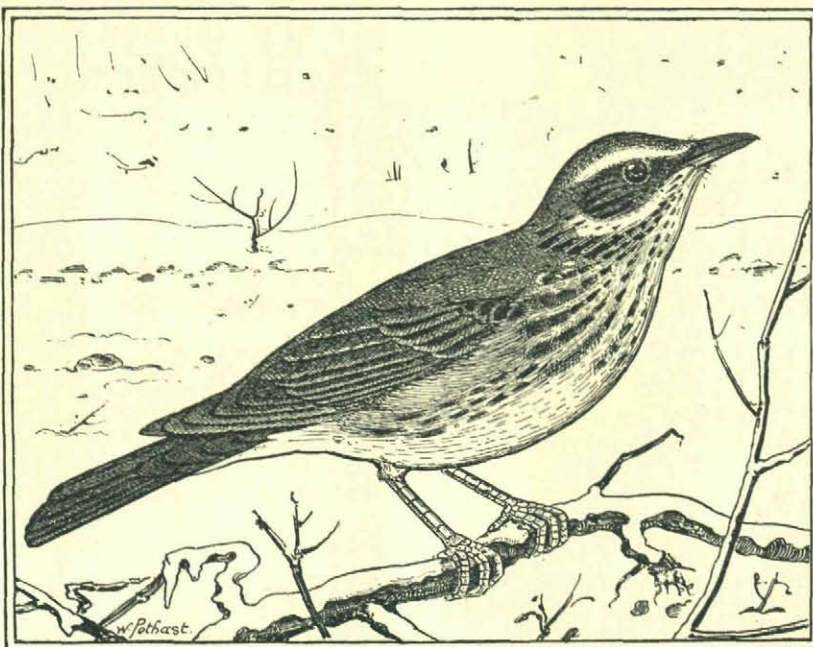
Die er wonen, zijn al niet veel beter dan wij, dat is waar, want ze kunnen ongemakkelijk nesten uithalen en eieren verknoeien, als er maar wat mee te verdienen valt.

Wij krijgen hier dan om zoo te zeggen een stuk van den rechter vleugel van het groote koperwiekenleger. Het gros en de linkervleugel trekken nog iets zuidelijker en kiezen hun weg door het Duitsche en Fransche wijnbouwgebied waar ze nog juist bijtijds aankomen, om te kunnen deelen in de druivenoogst. Daar kunnen ze dan een zeer groote schade

aan toebrengen, waardoor de verbitterde wijnbouwer zich gerechtigd acht, ze bij honderden te dooden en op te eten.

Bij ons komen ze er ook niet zonder kleerscheuren af, want ze mogen tot Nieuwejaar in de lijsterstrikken gevangen worden; voor onze Gaasterlanders en Texelaars vormen ze dan ook het gros van den buit, ze vangen meer koperwieken dan alle andere lijstersoorten te zamen. Maar al dat vangen gaat met strikken, zoodat de arme dieren niet eens merken, wat een gevaarlijk ding een mensch is. Dan hebben de kraaien een beteren kijk op ons!

De koperwieken, die ik nu de laatste tien jaren van nabij ken, hebben van de menschen weinig te vreezen. Zij gedragen zich in het Vondelpark dan ook vertrouwelijk, (de koperwieken bedoel ik), en stoffeeren heel aardig de kale boomen en het wintergrauwe grasveld. Het is de moeite waard, ze op een helderen winterdag van nabij te bezien, als de groote kopervlek langs den vleugelkant fonkelt in het zonnelicht. Boven het oog verloopt een duidelijke lichtgele streep, terwijl wang en hals afwisselend licht en donker gestreept zijn en zwarte vlekken een aardige teekening vormen op borst en buik. Merkwaardig zijn ook de kleine zwarte vlekjes die van de mondhoek benedenwaarts gaan en aan het gelaat een min of meer zwaarmoedig peinzende, maar toch tegelijk onnoozele uitdrukking geven. Ze vliegen maar aldoor van den grond naar de boomen en van de boomen naar den grond. Liefst zoeken ze voedsel tusschen het gras op de manier van spreeuwen. Valt er veel sneeuw, dan kunnen ze dat natuurlijk niet doen en dan gaan ze aan de bessen. In de winter van 1900 hebben ze hier hun hart opgehaald aan de hulsten, die toen dik

in de vruchten staken. Ook meidoorn-appeltjes zijn dan zeer welkom, maar de mooie roode vruchtjes van de dwergmispel (*Cotoneaster*), laten ze zitten. Ze komen dan wel in het hartje van de stad tot vlak bij de Kalverstraat, wat voor een zoogenaamd schuwe vogel nog al een druk plekje heeten mag.

Dezen winter waren er maar weinig hulstbessen, maar gelukkig viel de winter laat in en scheen de zon al krachtig, zoodat op gunstig gelegen plekken de sneeuw gauw wegsmolt en de grond overdag ontthoofde.

Daar had je dan de koperwieken aan 't werk in de heesterperken op den zwarten grond. De spreuwenmanier werd verwisseld voor de merelmethode en met waren ijver rukten ze verdorde bladeren op zij en krabden ze in den grond, om daar naar larven en wormen te zoeken. Zoo druk waren ze bezig, dat wie gewild had, ze met een vlindernetje had kunnen vangen. In deze dagen van nood kwamen ze wel in de tuinen waar nog hulstbessen te vinden waren, maar op de voederplaatsen, die door de weinige vogelvrienden in de buurt waren ingericht, zag ik ze nooit. Wie weet daar meer van? Ik zou wel graag willen weten, of er voor de koperwieken een bijzondere wintervoeding bedacht moet worden.

Nu is natuurlijk alle leed geleden en al denken ze ook voorloopig nog niet aan heengaan, ze weten toch heel goed, dat de winter hier voorbij is. En tegelijk met de eerste nog aarzelende tonen van den merel en het onzeker lied in de avondschemering van de eerste zanglijster weerklinkt ook het gezang van de koperwieken.

Dat is weer iets heel bijzonders. De koperwieken hebben met de spreuwen gemeen, dat ze ook den koorzang beoefenen. In een laag boompje zitten er

vijftig, zestig bijeen en heel zacht als in een droom kweelen ze allerlei lieve geluidjes, zoo ineen gevlochten en overeenstemmend, dat het lied niet van al die afzonderlijke vogels afkomstig schijnt te zijn. maar dat het lijkt, alsof de boom zacht wuivend staat te zingen boven het jonge gras en de gouden sterretjes van het speenkruid. Om dat droomlied zijn mij die koperwieken zeer dierbaar geworden.

Het lijkt mij toe, dat ze in hun geboorteland wel anders moeten zingen, luider, beslist en meer zelfstandig. Wij hebben daar nog weinig berichten over; wat er van in de boeken staat, luidt voor de zangers niet bijster gunstig. Maar dat kan ook aan den criticus liggen. En misschien ook ben ik geneigd om in „het lied in den vreemde,” dat wij hier te hooren krijgen, meer te bespeuren dan er werkelijk in ligt. Je gaat natuurlijk al gauw denken, dat die vogels onder 't zingen zich een beeld vormen van de boorden der Petsjora, van den geweldigen ijsgang en van de plotselinge ontwikkeling van de lentepracht, die daar volgens sommige reizigers nog weer indrukwekkender moet zijn dan overal elders.

Ze zingen hier den heelen dag, maar het meest en 't drukst 's morgens om een uur of tien. Tegen midden April wordt de troep hoe langer hoe grooter, eindelijk schijnen alle koperwieken uit de buurt zich op een punt te vereenigen, zoodat soms heele boschjes zwart van de vogels zijn. En als ge het treft, dan kunt ge dat heele leger — en nu tegelijk en met veel beslistheid — zich zien verheffen, totdat het een stofwolkje vormt aan den blauwen hemel. Dan zijn ze onderweg naar Siberië!

JAC. P. TH.

DE BOOMKLEVER.

Vager — en dierenvriend tevens — hoe is 't mogelijk? zal menig lid der Vereeniging tot dierenbescherming vragen, — en toch ben ik zulk een individu, waarde lezer of lezeres.

Als ik nu bosch en beemd met mijn geweer doorwandelaar, dan is het een vereischte, om goed uit te kijken en op te passen, of mijn hond teekenen geeft, jachtbaar wild te speuren.

Toch behoeft men niet altijd naar den grond te kijken of doof te zijn voor 't geen men boven zich hoort.

In 't begin van October dezes jaars hoorde ik een mij welbekend „sit-sit” terwijl ik in de nabijheid van eenige hooge beukenboomen op post stond en

Gerrit, mijn wilddrager, een laag eikenboschje afklopte. Daar zich zijn waarschuwingskreet *warrt toe* noch *tirooo* deed vernemen, had ik goede gelegenheid om mijn blikken omhoog te slaan, en te beproeven of ik den vroolijken klimmer ook soms gewaar kon worden. Aan zijn geluid wist ik dadelijk, dat een spechtmees of boomklever (*Sitta caesia*) in mijn nabijheid was. Na eenig gluren, zag ik het aardige vogeltje dan ook eerst den dikken gladden stam van den beuk tot boven toe opklauteren, even als de spechten gewoon zijn te doen; met dat onderscheid evenwel, dat hij zijn kort staartje niet gebruikte, om zich tegen den stam te steunen. Wat ik nog nooit bij eenigen anderen inlandschen vogel,